

Трето Пасторално Писмо

„Вяра и разум”

ЕВГЕНИЙ БОСИЛКОВ

ПО БОЖИЕ МИЛОСЪРДИЕ И БЛАГОВОЛЕНИЕТО НА СВЕТИЯ ПРЕСТОЛ

НИКОПОЛСКИ ЕПИСКОП

Към духовенството и верните от Епархията.

Поздрав в Господа.

Възлюбени Чеда, когато по дирите на човешкото битие ние се връщаме до люлката на историята и бродим през този наниз от възходи и падения, от велики постижения и прояви, наниз, изплетен от любов и омраза, самоотверженост и егоизъм – внедрява ни се в душата впечатлението, че в този пъстър наниз от различни събития през столетията,

блести, като златна нишка, все по-силно и по-силно изразеното убеждение на човечеството, че зад мощното дело на творението стои една несравнима личност, всесилна и велика, духовна и съвършена, сродена с нашето съществуване, но неизмеримо издигната над нас, която управлява като господар над всичко сътворено и полага бащински грижи за най-нищожната гадинка и тревичка.

Вече в първите четива на човечеството, които ние наричаме “Свещените книги”, се предвестяват големи събития, тясно свързани с отношенията на Твореца, който се нарича “Самото Битие”. Възелът обаче на много гатанки на творението, засягащи отблизо човека, неговия живот и крайната му цел се развързва само “Когато се изпълниха времената и Бог изпрати Своя Син” (Гал. 4,10), и когато “всички краища на земята видяха спасението на Нашия Господ” (Ис. 52,10). А “Когато дойде Духът – Утешител, за да пребъде с нас във вековете ” (Ив. 14,16), тогава завинаги се разби болезненото и колебливото в този през вековете така често поставен, но неразрешен въпрос: “Кой е наш Господар”.

Възлюбени Чеда, пламенният огън, обхванал Апостолите на Петдесетница, намери, като мощен поток, път из недрата на всички съсловия и създаде за “Родения от Св. Дух човек” (Ив. 3,8) една нова действителност: приобщението му към самия Бог, “Баща на Господа

Трето Пасторално Писмо

Наш Исус Христос” (Кор. 1,3). “От чиято пълнота ние всички приехме благодат върху благодат” (Ив. 1,16), а най-много вярата, “жива представа за онова, на което се надяваме, и разкриване на онова, което не се вижда” (Евр. 11,1). Обществото на приобщените чрез Христос към Бог ние наричаме “Църква”, а самите приобщени – “Верни”.

Така, Възлюбени Чеда, се създаде новата действителност, в която човек, грабнат от вярата във вътрешността на своето същество, ръководи по нейната повеля всички свои дела и вижда през нейните очи един нов свят, света, в който лежат корените на всички “Видими и невидими неща”. Ние казваме думата “грабнат” и това нарочно, защото проявилото се ново съзнание у човека, узрялото в него убеждение е тясно свързано с нещо неземно и стои извън прекия обсег на каквито и да са външни фактори. Научни изследвания, сътресения в живота и ред други причини могат да отворят пътя към вярата или да улеснят приемането и, но никога не са и елементи, които могат да дават вярата. “Вярата – казва Първият Ватикански Събор – е и си остава един повик Божи, чисто и просто дар на Всевишния, който ни се разкрива в откровението. Ние вярваме не защото разумът ни е прозрял същността на нещата, нам предоставени за вярване, но единствено заради Божията власт и авторитет, съзрени в Откровението, тъй като сме убедени, че Бог не може да заблуждава или да бъде заблуден”. Опорната точка, твърда като скала на божествената вяра, за която именно става въпрос, е самият Бог и само Бог. А този факт ни дава едно предимство, което нищо друго на света не може да ни го даде, т.е. пълна сигурност за истината на това, в което вярваме, защото “Бог е истина” (Ил. 8,26).

Ясно е впрочем, Възлюбени Чеда, че вярата не е, както често се мисли, едно разтегливо понятие, под чиято стряха могат да се подслонят всевъзможни религиозни схващания или течения, или просто чувства, които се украсяват с името “мистични”. Положително няма вяра този, който казва, например: “Вярвам, но дали всичко е до там вярно, не съм сигурен”, или : “Вярвам, а това не толкова от дълбоко убеждение, но заради обичая, традицията и средата, в която живея, редя се и аз с другите”, или: “Вярвам, защото не се знае, може да има друг свят” и пр.

Във всички тия случаи не се касае за вяра, а най-много за едно съчувствие към вярата, за едно симпатизиране към вярата. Вярата изхвърля най-категорично от своя речник думите “Ако” и “Може би”. Вярата по само себе си е един еднократен, абсолютно определен акт, извършен чрез силата на Божията Благодат, чрез която ние, осветлени и подкрепени, вярваме всецяло, което Бог ни е открил. Този акт е неделим: “Който повярва и е кръщаван, ще бъде спасен, а който не повярва, ще бъде осъден” (Марко 16,16). “Тази е волята на Онзи, който ме е пратил, казва Христос, всеки, който види Сина и вярва в Него, има живот вечен” (Ив. 6, 40).

Възлюбени Чеда, от тия извадки от свещените Книги лъхва твърдост, сигурност и решителност и личи ясно, че във вярата няма място нито за съмнение, нито за колебание. Всеки е длъжен да вземе ясно становище, защото среден път няма: “Христос, казва Евангелието, е предмет за падане и ставане на мнозина в Израел и е предмет за противоречие” (Лука 23,4). Голямата заслуга на вярата е именно в това, че човек, макар и да не разбира онова, което приема за вярно, подчинява своя разум пред тайните на откровението и със смелост прегръща истината, за която единствен гарант е думата

Трето Пасторално Писмо

Господня. На пръв поглед бихме казали, че човек се хвърля в тъмнината и отива против разума си, но всъщност тази привидност лъже и фатална грешка прави този, който твърди, че вярата ни предлага неща, които са против нашия разум. Вярата не е някакво осакатяване или пожертвование на нашата мисъл, нито пък една спирачка на естествените сили на нашия разум, но прилича на смирената и възторжена всеотдайност на ученика

спрямо учителя; на доверчивостта на ожаднелия, който опира устните си до хладния извор; на вярата на сеяча, който хвърля в браздата семето, за да може то да роди плод. Облян от истинската светлина, разумът възприема във вярата не неща, които са против него, но които са свръх обсега на неговата ограничена дейност и способност. Чувството и духът, слети чрез вярата, позволяват на човека да проникне в по-висшия свят, в света на “Родените от Свети Дух”, в сферата на свръхестественото, и се добере до неща, които по естествената дейност на своя разум никога не би

проумял. Така, например, чрез вярата човек е въведен в тайнствения живот на Бога, Един и Троен: в същественния образ на Христос, Бог-Човек, Син Божи, второто лице на Света Троица, в скъпоценната стойност на смъртта Христова, която не е поражение, но изкупление и в толкова други истини, неразривно свързани с вярата ни.

Възлюбени чеда, за нас няма спор, че единствени, притежаващи абсолютна ценност, са онези истини, които са скрити от телесното зрение. Тези истини са от горе и онзи, на когото петте врати на душата са затворени, няма да ги възприеме. Те стават разбираеми за човека само чрез вярата – зоркото око на духа. Страхливците и коварните, които се отричат от вярата, преднамерено се отказват от истинския живот, който е драговолно и великодушно отдаване на обичта, надежда в невидимото, вяра в нещата, далечни и неосезаеми: “Да знаете, казва Христос, че се приближи до вас Царството Божие” (Лука 10,11). Единственото средство, с чиято помощ това щастливо изпълнение на всички пророчества може да бъде постигнато, е духовното преобразяване чрез вярата. Никой да не мисли, че вярата е нещо закотвено или завършено. Напротив, тя е нещо живо, което дава постоянен тласък и устройва душата така, че в нея става по-силно желанието да пресъздава външните форми на всичко видяно и доловено и да изтълкува вътрешната творческа сила, която обединява зад тях – Бога. Така тя обхваща целия човек и го придружава във всички негови мисли, чувства и дела. Както интензивността на живота се мери според външното развитие, така и животът на вярата дава своя изблик в делата. “Каква полза, братя мои, казва Свети Яков, ако някой казва, че имал вяра, а дела няма. Вярата, ако няма дела, сама по себе си е мъртва” (Як. 2,4-17). Във всеки преобразен вярата убива древния Адам и е възкресение, второ раждане. “Вие бяхте тъмнина, а сега сте светлина в Господа: постъпвайте като чеда на светлината” (Еф. 5,8).

Възлюбени Чедата, сред един закоравял в положителното и осезаемото свят кой не вижда колко е трудно изпълнението на този почти неподозиран порядък, устремен към недостижимата безкрайност и колко са многобройни опасностите, на които е изложена вярата. Не напразно е строгото предупреждение на Свети Иван Апостол: “Пазете се да не

Трето Пасторално Писмо

ви обгърне мрак, защото, който ходи в мрак, не знае къде отива” (Ив. 12,32). Всеки от опит знае, какви големи конфликти могат да изникнат между вярата и низките инстинкти, наречени страсти, ако искат да спазват Христовите закони и повели на вярата. Но Христос никога не е твърдял, че неговите заповеди могат да се спазват без болезнени жертви, без повтарящи се остри вътрешни конфликти, без отхвърляне на древния Адам и без раждането на новия човек. Ясно ни става защо толкова хора предпочитат дълбочините на тъмнината и така лесно се отказват от вярата. Коренът не е ли здрав, скоро цялото растение ще понесе ударите на коварната болест, т.е. в душата вилнеят ли гордостта, егоизма, сластолюбието и ред други пороци, човек, завлечен от вихъра на страстите си, скоро не само ще обърне гръб на вярата, но ще стане неин враг, защото натрупаните у него престъпни деяния ще го представят пред тая дилема: или да отхвърли този товар, т.е. да се роди наново, или да отхвърли вярата, която заклемява непрестанно неговата престъпност.

Възлюбени Чеда, до този печален край не се стига никога внезапно: той има редица предпоставки, които, повторени безпрепятствено, предизвикват така нареченото безверие. Началото на края обаче почва винаги с изоставането на някои съществени задължения: например: приспива се съвестта с лъжливи извинения; подхвърлят се някои критики против самата вяра; отрича се някоя отделна истина на вярата; благочестивостта се нарича “Някакъв остарял предразсъдък”; общува се предимно с лоша компания; а “добрият тон” в такава компания изисква да се осмива вярата, която се таксува за “Бабешка”; бентовете на страстите се отварят все по-широко, най-сетне граници за тях няма, сметките с Бога отдавна не излизат никак и за да се премахне всякакво угнетително чувство, друго спасение няма, освен да се твърди, че няма Бог и че вярата е измислица и лъжа. Някои прикриват безверието си с твърдението, че тя е против науката и че е отречена от нея, а всъщност умственият им багаж относно верските въпроси е такъв, че за тях се отнася това, което казва прочутият поет Вебер: “Половин знание води към дявола, а солидно знание – към Бога”. А Пастър казва отлично: “Защото основно учих, имам вярата на бретонски селянин; ако бях учил още повече, щях да имам вярата на бретонска селянка”. Много право казва Жан Жак Русо: “Живей така, че никога да не ти дойде на ум да пожелаеш да не би имало Господ; сигурен съм, че никога не ще се усъмниш в неговото съществуване”. Още по силно се изразява Ла Брюер, който казва: “Бих искал да срещна човек трезвен, учен и целомъдрен, който да отрича вярата; такъв би бил безпристрастен, но такъв не се намира”.

Освен тези, които се славят с безверието си, има и такива, които, макар че делата им не съответстват с повелите на вярата, обичат да твърдят, че не оставят вярата си, че я обичат и пр. На такива можем само да отговорим с думите на Свети Яков: “И дяволите вярват и треперят” (Як. 2,1) или да им припомним това, което четем в пророк Йеремиа: “Вие се упоавате на лъжливи думи, които не ще ви принесат полза. Вие крадете и убивате, прелюбодействате и се кълнете в лъжата, а после дохождате и се изправяте пред лицето Ми в Моя храм, над който е призовано Моето име, и казвате: “Спасени сме”, че за напред пак да вършите тези гнусотии. Но Аз ще ви отхвърля от лицето Си” (Йер. 7,8–10.15).

Възлюбени Чеда, няма съмнение в това, че в самите нас, в нашите страсти, се крият опасни за вярата врагове. Обаче най-опасният враг на вярата е външността, т.е. слабостта

Трето Пасторално Писмо

на човека да се спира на повърхността. Вярата, веднъж осъзната и приета, е пътят, който ни води към Бога. Излишно е да търсим Бога по разни други пътища и мегдани. Той е най-близо до нас във вътрешността на душата ни: “Господ Бог твой е посред тебе, казва пророкът, той е силен да те спаси” (Соф. 3,17). Обаче само малко да разгърнем вътрешността на човека, ще станем учудени каква празнота, суета и духовна ленивост цари в него и колко малко място е отделено за Господа. Знаейки това общо нехайство към най-ценното богатство, Свети Апостол Павел умилително проси от Господа за първите християни: “Да им даде, по богатството на славата Си, крепко да се утвърдят чрез Духа Му във вътрешния човек и чрез вярата да се всели Христос в сърцата им” (Еф. 3,16 – 17).

Не е ли тук мястото да си поставим следния въпрос: “Защо влиянието на християнството, при наличността на толкова милиони привърженици, е сравнително слабо в обществения живот и не носи очакваните плодове”? А отговорът е следният: “Защото вярата в много е повърхностна и се състои само от едни външности, които не са плод от ядката на дълбокия християнски дух”. Не е ли, може би, най-голямата вина тази, че още не сме тръгнали по света на Апостола, който казва: “Да не постъпвате вече както постъпват езичниците по суетата, на ума си”? (Еф. 4,17). Това значи: ако искаме да станем истински християни, на място на древния човек, със своите пороци трябва да се роди нов. С други думи: трябва да се извърши едно преобразуване, което да личи не само по външната кора, но най-главно да засегне вътрешното душевно устройство на човека или както хубаво го изразява Свети Апостол Павел: “Да се обновите с духа на своя ум и да се облечете с новия, създаден от Бога човек, в правда и святост на истината” (Еф. 4,23 – 24).

Възлюбени Чедра, само чрез силата на истината ние можем да стигнем постепенно до пълна зрялост, за да не приличаме на деца, “Люлеени и увличани от всеки вятър на лъжливо учение” (Еф. 4,14), и да “постъпваме достойно за званието, за което сме призвани” (Еф. 4,1). Ред морални задължения извира от този “нов живот”, пресъздаден от вярата, и Свети Павел изброява най-главните, като пише до Ефесяните: “Не давайте място на дявола”; “Който е крал, да не краде вече”; “Никаква гнила дума да не излиза от устата ви”; “Блудство и всяка нечистота, празни и срамни думи дори да не се споменават”; “Бъдете добри, състрадателни, прощавайте си един на друг”; “Казвайте истината на ближния и живеете с любов”.

Който изживява така вярата си, в него се сбъдват точно думите на Христос: “Който вярва в Мене, от неговата утроба ще потекат реки от жива вода” (Ив. 7,38). Ако всички ние усърдно се стараехме да приложим в живота гореспоменатите задължения, каква свежест би настъпила във всекидневните ни взаимни отношения! И нека всеки добре да знае, че ако на земята има толкова охкания, то се дължи най-много на духовната ни глухота. Не е ли покъртителна картината на равнодушието, което виждаме в редовете на християните? Изтръпва човек, когато вижда с какво лекомислие се престъпват Божиите закони, за които

Трето Пасторално Писмо

Христос казва: “Че който ги изпълни и се поучи от тях, той велик ще се нарече в Царството Божие” (Мат. 5,19).

Възлюбени Чеда, с Апостола и Ние ви казваме: “Не бъдете неразсъдливи, а разпознавайте волята Божия” (Еф. 5,17). Носете с гордост името Християни и “Постъпвайте като чеда на светлината” (Еф. 3,8). Пазете се от всяко нарушение на Божиите и църковни закони и спазвайте всичките задължения на вярата!

Спомнете си:

- 1) всяка година да се изповядате и да се причестявате поне веднъж и то през Великденското Време;
- 2) всяка седмица да ви бъде Неделния ден истински ден Господен и да отслужвате Светата литургия, а в петък редовно да постите;
- 3) всеки ден да се кръстите при ставане и лягане: сутрин и вечер; молитвата да си кажете, също така пред и след ядене и да се молите въобще. “Молете се духом по всяко време” (Еф. 6,18) и черпете духовни сили за изпълнение на верските задължения от самия извор на всяка сила, от Бога, на Когото всичко на небето и земята е подчинено.

Над всичко, **Възлюбени Чеда**, вземете “Щита на вярата, с който ще можете да угасите всички нажежени стрели на лукавия” (Еф. 6,16) и, облечени така в бронята на правдата, вие ще благовестите с готовност истинския мир Христов в царството на Христос. Този мир обхваща любовта към Бога и хората, както се изразява самият Апостол: “По това познаваме, че любим чедата Божии, както любим Бога и пазим Неговите заповеди”. Ето великото звание на “Родените от Бога”. А който е “Роден от Бога”, казва Свети Иван, побеждава света. Тази е победата, която победи света – нашата вяра (Ив. 5,4).

На всички вас, **Възлюбени Чеда**, Духовници и верни от Епархията Ни, Мир и Любов с вяра в Бог Отец и в Господ Исус Христос, Нашето Бащинско Благословение: в името на Отца и на Сина и на Светия Дух. Амин.

Дадено в гр. Русе

Празник на Светото Семейство

1948 год.